

wel niet anders of er moet op deze en gene een agressieve impuls van zijn uitgegaan.¹

Eenzelfde impuls ging uit van de voorlichting welke de uit Nederland arriverende troepen in Indië ontvingen – een voorlichting overigens die aansloot bij wat de betrokkenen voor hun vertrek in de Nederlandse pers hadden gelezen. Die voorlichting maakte een scherp onderscheid tussen de grote massa der Indonesiërs en de directe tegenstander: de strijdkrachten van de Republiek. De grote massa, zo werd gesteld, bestond uit goedwillende lieden die slechts het herstel van de orde en rust begeerden welke door de Republiek waren verstoord. Elke in Indonesië aankomende militair kreeg een brief van generaal Spoor uitgereikt waarin stond: 'Dit volk is uw doel; dit stille volk dat als een geschrokken toeschouwer bezijden het gebeuren staat'; slechts de Japanse overheersing had het mogelijk gemaakt dat 'onverantwoordelijke elementen' waren gaan 'vegeteren . . . op de weerloosheid van het eigen volk.' Maar:

'Door uw aanwezigheid zal het kwaad zich op een afstand houden van het gebied dat onder uw bescherming staat. De bevolking zal terugkeren naar de *kampongs*. De landbouwer zal zijn veld weer bewerken . . . , de huisvrouw haar huis en erf verzorgen, het kind waarlijk ook weer *kind* zijn, als de ban van voortdurende onrust en vrees over de *kampong* geweken is.'²

Zo werd in dit alsook in tal van andere voorlichtingsstukken de tegenstander, 'de vijand', afgeschilderd als een troep kwaadwillige onruststokers ('extremisten' en 'terroristen') en dat gaf de Nederlandse troepen, aldus van Doorn en Hendrix, 'het gevoel, niet als militairen tegenover militairen te staan, maar als politie tegenover oproerkraaiers' ('misdadigers, guerrilla-groepen en *TNI*'ers') – 'bij voorbaat was alles op één hoop geveegd . . . Er [was] dan ook geen sprake van oorlog of militaire actie, maar uitsluitend van 'zuivering', 'herstel van orde en rust', 'brengen van recht en veiligheid'. Zo gezien waren de militaire bemoeienissen met Indonesië . . . weinig anders dan een kolossale humanitaire missie, helaas, onvermijdelijk, met geweld gepaard gaande.'³

¹ Wij vermelden in dit verband dat er in '46 en in de eerste helft van '47 een clandestiene zender in het gebied van Bandoeng is geweest die voortdurend tegen het als 'slap' aangeduide beleid van de regering en van van Mook ageerde. Er is herhaaldelijk bij generaal Spoor op aangedrongen, die zender te laten opsporen en uitschakelen, maar hij is tot aan het begin van de Eerste Politionele Actie in de lucht gebleven. ² Aangehaald in van Doorn en Hendrix, p. 125. ³ A.v., p. 122–23, 124.